

Testen op Down voor 590 euro

Bij de NIP-test wordt bloed afgenomen en onderzocht van vrouwen die tussen de 10 en 12 weken zwanger zijn. | beeld anp / Robin Utrecht

05 september 2015, 20:30
Gerard Beverdam

Moet je zwangere vrouwen een bloedtest op het syndroom van Down aanbieden, en waar leidt dat uiteindelijk toe?

ChristenUnie-Kamerlid Carla Dik ging in Antwerpen de confrontatie aan met de Belgische arts Patrick Willems.

► Antwerpen

Van de ongeboren kinderen waarbij het syndroom van Down wordt opgespoord, wordt 98 procent geaborteerd. 'Een zwangerschapsonderbreking', noemt de Vlaamse arts Patrick Willems het liever. Willems is directeur van Gendia, het Belgische bedrijf dat ook Nederlandse vrouwen de niet-invasieve prenatale test aanbiedt – beter bekend als de NIP-test of NIPT. In zijn eigen gezin zou een kindje met Down welkom zijn, laat de Gendia-directeur zich ontvallen, maar ja: veel zwangere vrouwen – vooral in de oudere leeftijdscategorie – willen nu eenmaal weten of hun kindje gezond is of niet.

Willems heeft vrijdag ChristenUnie-Kamerlid Carla Dik-Faber uitgenodigd. 'Mijn opponente', glimlacht hij aan het eind van een ruim drie uur durend gesprek. Kritische Kamervragen van Dik leidden tot de uitnodiging voor het bezoek aan Gendia, aan de rand van Antwerpen. Ook hier brengt Dik haar bezorgdheid onder woorden. 'Ik ben zo bang dat het routinematig aanbieden van dit soort tests, leidt tot een samenleving waarin steeds geringere acceptatie voor steeds geringere handicaps is.'

Ze wijst op Denemarken, waar nauwelijks nog kinderen met het Downsyndroom worden geboren.

begripvol

Maar Willems, in de jaren tachtig ook kinderarts geweest in Groningen, is er veel aan gelegen dat beeld te nuanceren. 'Er worden nog steeds evenveel kinderen met Down geboren', denkt hij. 'Dat komt omdat vrouwen op steeds latere leeftijd kinderen krijgen.' Maar doordat er nu meer wordt getest, blijft het aantal Downkinderen volgens Willems gelijk. Hij is ook helemaal niet zo somber over de acceptatie. 'In de Nederlandse samenleving zijn handicaps veel meer geaccepteerd, meer dan in België.' Dik ziet dat somberder. 'Ik hoor juist wel dat moeders van Downkinderen te horen krijgen: was dat nou nodig?'

Willems wil zich vrijdag vooral begripvol tonen over de zorgen van Dik. Natuurlijk moet er betere voorlichting aan ouders komen over wat het betekent een kindje met Down te krijgen. En natuurlijk zijn er veel ernstiger aandoeningen, die níet worden opgespoord. 'Ik hoop juist dat de ontwikkeling van de NIPT ertoe leidt dat we de ernstiger aandoeningen gaan opsporen; dingen die je écht niet wilt zien.' Maar hij wil ook de positieve kanten van de NIPT benadrukken. Het is een betrouwbare en veilige test, en je kunt het niet tegenhouden dat een deel van de zwangere vrouwen zo'n test wil. Want 40-jarige zwangeren hebben een kans van 1 procent op een kindje met Down, en bij 50-jarigen is dat 10 procent.

Op dit moment bestudeert minister Edith Schippers (Volksgezondheid) of verloskundigen en artsen die hun patiënten een bloedtest bij Gendia aanraden, in strijd met de Nederlandse wet handelen. Ook Gendia zou – in het kader van de Wet op het Bevolkingsonderzoek – over een vergunning moeten beschikken om de test in Nederland aan te mogen bieden.

handicaps

Op dit moment mogen alleen de academische centra de NIPT bij wijze van proef aanbieden aan vrouwen in de risicocategorie. Later besluit Schippers hoe ze verder wil met deze bloedtest. Willems is er boos over dat Schippers zo lang heeft gewacht. Hij vindt het onverantwoord dat ook de afgelopen jaren na een combinatietest (met onder andere de nekplooiemeting) na afwijkende uitslagen nog steeds een vruchtwaterpunctie is geadviseerd – die een risico op een miskraam inhoudt. 'Bied vrouwen in de risicocategorie meteen de NIPT aan', stelt Willems.

'Technisch zitten er goede kanten aan de NIPT', erkent Carla Dik. Maar dan wel voor een beperkt aantal vrouwen in risicocategorieën, en altijd met een eigen bijdrage. 'Ik wil een financiële drempel, want mensen moeten erover nadenken wat de consequenties zijn. Als we de NIPT ruim baan geven, kan het niet anders dan dat ouders in de toekomst voor steeds moeilijker keuzes worden geplaatst.'

Dat is zo, zegt Willems. 'Maar ik denk niet dat meer testen leidt tot minder acceptatie van handicaps.' Maar de NIPT houdt je niet tegen, is zijn boodschap. Hoe strenger Nederland is, hoe meer zwangere vrouwen voor 590 euro hun bloed bij Gendia laten testen – hoewel de eigenlijke NIPT wordt uitbesteed aan een groot laboratorium in de Verenigde Staten.

Dik vraagt Willems of hij spijt heeft van een eerdere uitspraak, namelijk dat het aanbieden van de NIPT aan alle zwangeren uiteindelijk goedkoper is – want de levenslange zorg voor een kindje met Down zou één tot twee miljoen euro kosten. Nee, zegt de Gendia-directeur. 'Het ging mij om de argumentatie. Nederland onthoudt vrouwen de NIPT, omdat het zo duur zou zijn. Ik zeg helemaal niet dat je moet rekenen. Maar als je dan echt wilt rekenen, is het goedkoper om te screenen.'

De praktijk is nu uit balans, erkent Willems, als ChristenUnie-Kamerlid Dik de retorische vraag stelt 'of het ethisch verdedigbaar is om de NIPT breed aan te bieden, terwijl u Down een relatief lichte aandoening vindt'. Maar ondanks zijn begrip, wil Willems het recht van ouders verdedigen om het wél te willen weten als hun kindje een chromosoomafwijking heeft.

'Ik begrijp de zorgen, maar je kunt eenvoudig niet zeggen dat de beste test niet mag.' Dik raakt in Antwerpen niet overtuigd. 'Wat nu gebeurt, is dat verreweg de meeste slechte uitslagen leiden tot een abortus. Ik ontken niet de zorgen die het geeft als je een kindje met Down krijgt, maar het is een aandoening die wel met het leven verenigbaar is. Dat erkent ook Willems.' <

nip-test

Bij de NIP-test of NIPT wordt bloed van vrouwen die bij voorkeur tussen de 10 en 12 weken zwanger zijn, onderzocht op chromosoomafwijkingen. Behalve het Downsyndroom (aangeduid als afwijking trisomie 21) wordt ook getest op zeldzamere afwijkingen: het Edwardssyndroom (trisomie 18) en het Patausyndroom (trisomie 13). De betrouwbaarheid van de test is in het geval van het Downsyndroom 99 procent. Behalve de test bij de academische laboratoria in Nederland (op dit moment nog in het kader van onderzoek naar de NIPT), kunnen vrouwen terecht bij commerciële laboratoria. In 2,5 jaar tijd klopten zo'n 8800 Nederlandse vrouwen aan bij Gendia. In 128 gevallen werden afwijkende uitslagen gevonden, waarvan honderd maal het Downsyndroom.